

Én akkor elkaptam, a fogam közé szoritottam és utánaaszaladtam, hogy mégse hagyja itt – de már sehol se volt. Most itt állok ezzel a különös gombóccal a kezemben, és gyűrőgetem, mintha papírból volna. Mihez kezdjek vele? Üres virágszárak, fázom, zörögnek a csontjaim.

Sántha József

MIKULÁS-TEMETŐ

Mátyásnak mondja magát egy idő után, de addig névtelenül beszél. A szerelmespárt megérkezésüket követően több óráig várakoztatja a szűk hegyek közé beékelődött, kiábrándítóan lepusztult motel előtt. Az autójukban ülve le sem állítják a motort, annyira fáznak a júniusi estén. Ömlik az eső, de ennél is erősebben hallják a közeli patak megáradt vizének csobogását. Hiába kopogtatnak a színes szalagokkal feldíszített ajtón, a megbeszélte időpontban teljesen kihaltnak tűnik az egész környék. Az autójukban biztonságban érzik magukat, de egyre kevésbé gondolnak arra, hogy ebbe a kívülről nagyon furcsa építménybe, amely közvetlenül a megáradt patak szélén található, úgy, hogy az udvaron veszteglő terepjáró, a messzebb elterülő istálló is jó félméteres vízben áll, kedvük lenne egyáltalán belépni. Már csak azért maradnak, mert beszélgetnek, a furcsaságok együttese mindkettőjükben régi filmek hangulatát idézi föl, fiatalkori emlékeket, amikor az éppen logikusan elvárható dolgok helyett egy egész más tölcseért formáló elmúlásba ereszkedtek le a jelen eseményei. Hallótávolságban egy belakni nem szándékozott környezettől, elemezni az ismeretlen jelekkel dolgozó valóságot, mindez a frissen érkezettek percenként erősödő bizalmatlanságával, nem teszi lehetővé, hogy hiteles képet kapjanak idegenségben feltartóztatott lényük másságáról. A külvilágban elhatalmasodó zajok eredete, a megbánás nélküli szellemi beazonosítások előrehaladásának hiábavalósága, ahogy itt sem találnak másletre, csak fokozottan érvényesülő érzelmi hiányukra, azt a képzetet erősíti bennük, hogy rossz helyen vannak együtt, hogy együttlétük mindig csak hol az egyik, hol a másik szellemi fölényének játéka.

A fogadós órák múlva megnyitja az ajtót, kivilágítja az egész fogadót, egy piros ruhába öltözött Mikulás, hosszú ősz szakállal, torzonborz hajjal. Magyaráztaképpen csak annyit mond, elaludt, bizonyára a légköri képződmények, a heves hidegfront tehet arról, hogy ilyen szemérmetlen módon megvárakoztatta vendégeit. Mindenben készséges, de forgolódásában alamuszi, mintha valamely hideg gyöngy lenne a frissen jöttek birtokában, s azt ő, erről nem hagy semmi kétséget, szeretné elragadni tőlük, itt a világ végén megteheti, a kiszolgáltatottak iránti előzőkenysége gyanús foltokat hagy a mikulásruháján. Aporodott és szellemes, gondolja az asszony, aki elbitangolt férje mellől menekült ehhez a rideg pásztorok ivadékaihoz hasonlatos csupa arccsont férfiúhoz. Valószínű, éppoly idegenek egymás számára, mint a fogadó önmagához. De most, tapasztalván a környezetet, valamiként mégis összetartanak.

Mátyásnak mondja magát egy idő után, de addig névtelenül beszél. Panaszkodik a zord időjárásra, amely a vendégeket természetesen elriasztja. Vadászok járnak erre leginkább, néha napokon, heteken keresztül teli a fogadó, külön helyiséget kell biztosítani a puskáiknak, a most vízzel elárasztott udvaron sokszor hús vadászkutya számára kerít el kifutókat. Magától bontja ki a borospalackot, csak azután kérdezi restelkedve, mivel is szolgálhatna. A frissen érkezettek perceként keresztül csak a mikulásruha tényével ismerkednek, nehezen értelmezhető számukra, hogy valaki a nyár elején, az erdő közepén ilyen öltözékben fogadja a vendégeket. A férfi végül engedelmesen elfogadja a kínálást, a nő habozik, a másik gyávaságának tartja, hogy fokozatosan hozzáidomul a házigazda megszabta feltételekhez. Ki-kinéz az ablakon, tüntetően nem figyeli kettőjük beszélgetését, mintha arra készülődne, hogy egyszer csak feláll, és kiszalad az egyre sűrűbben ömlő esőbe. Aztán azokra az élményekre gondol, amelyekről a férfi beszélt még várakozás közben az autójukban, hogy minden rendkívüli esemény egy új lehetőség képzetét teremt meg, egy olyan ismeretlen valóság vetületét, amely örökké emlékezetébe ivódva, kis hamisságot sejt minden emberileg közönségesen normálisban. Ápolatlan haját fürkészi, amely otrombán, zsírosan összecsomósodva kilóg az elkoszolódott mikulássapka alól, hatalmas vérekes arcát; betegségeket sejt mögötte, alkoholizmust, magas vérnyomást, kikutathatatlan neurózist, amely itt az erdő közepén, a völgyoszorosban, ahonnan a hetekig tartó esőzések közben képtelen kimozdulni emeletekkel, teraszokkal, vadásztermekkel esetlegesen hozzátoldott moteljéből, nemcsak természetes, hanem az egyetlen valóságosnak tűnő létforma, amely az időt, a napszakokat is összemossa, talán az évszakokat is, ha házikabátként hordott jelmezére gondol. A székek kárpitját lesi, a bárpult csillogóan új építményéhez képest mintha hús évvel ezelőtti berendezési tárgyai lennének a szerkezetileg összekuszált épületnek.

A fogadós szabadkozásai közben egyre nagyobb teret enged a dicsekvésnek, az erdő vadállományának gazdagságáról beszél, az ebből számára az anyagiakon kívül rájutó haszonról, tele a hűtőszekrénye a legkülönbözőbb és legértékesebb vadhúsokkal, s hogy aki hozzá egyszer véletlenül betért, az mindig szívesen látott vendég, mert egy étterem vagy fogadó mélységesen mély hangulatát nem a vendégek határozzák meg, hanem a fogadós személye, jelen esetben ő, Mátyás, a Mikulás, aki nem a természetéből fakadóan hordja ezt a ruhát, akkor inkább vadász lehetne vagy középkori várúr. Nyugodjék meg, kedves hölgyem, semmiképpen nem egy robusztus elvarázsolt kastélyba tért be, és menten étlapot hoz, a nem túl gazdag, de vonzó ételek neveinek költsége egy pillanatra mindkettőjüket elkápráztatja. A vendéglős most megérzi a gasztronómiában való jártasságának előnyeit, a vendégek suták, útmutatásaira szorulnak, még a férfiúhoz képest meglepően fiatal asszony is, akit eddig lecsúszott úrilánynak nézett, botanikusnak vagy nyelvtanárnak, aki jelen nem lévő férje révén bizonyára jártasabb az ételek világában, de mégis a legegyszerűbb, a legmegközelíthetőbb ízekre vágyik, vad-disznópörköltre és őzgerincre, közönségesen pedig áfonyalekvárt, burgonyafánkot kérnek hozzá körítésként.

A Mikulás felvonszolja bőröndjeiket, megmutatja a hátsó lépcsőházból nyíló szobájakat, és azt ígéri, hogy bő óra múlva már el is fogyaszthatják konyhájának remekeit, minden tálalva lesz, s kipillantván az ablakon, meglepetésként közli, hogy az eső is elállt, egy pompás sétát javasol a vacsora után, és aztán, mire visszatérnek, jönnek majd a desszertek és a legkülönlegesebb erdei gyümölcsökből készült párlatok, a savanyított gombákról, az érlelt sajtokról már szinte csak futólag tesz említést.

A szoba nyirkossága, az ablak alatt sikítóan tomboló patak zaja kijózanítólag hat rájuk. De az ágyneműk tiszták, a fürdőszoba érintetlen, a bárszekrényben juhtúrót és

édes likőröket találnak. Mikulás, mondja a férfi, még mindig jobb, hogy nem gyászhuszár vagy csuklyába öltözött hóhér. Az asszony dühe elszáll az első pohár edességtől. Közösen fürdenek először életükben. Az ágyon merengve, még kortyolnak a becsempéztet borból, sután szeretkeznek, nem nagy meggyőződéssel, mert valami lukat látnak meg a mennyezet ágy fölötti részén. Az asszony határozottan állítja, hogy meglesték őket. Csapda ez a ház, fúrva és faragva egyetlen szem kielégülésére szolgál. Az ételek közötti választás öröme most újra konok bizalmatlanságba fordul. A férfi megborotválkozik, sokadszor gondol arra, hogy miért is ezt a nőt akarta, mikor pedig teljesen idegenek egymás számára. Az idegenség olyan foka termelődik újra közöttük minden helyzetben, amelyben ő csak azt tudja nyújtani, amire hosszú házasságában volt képes, és a nő érzi, hogy a betanult kedvessége nem neki szól, sosem személyes, hanem mintha falakon át bolyongva indulna, és ez az út az ő lényét, testét, lelkét, érzékiségét nem tapintja, nincs semmi belőle fakadó a férfi szeretetében, meghunyászkodóan odaadó, de érzelmei csúcán, szenvedélyes pillanataiban csak valami egészen közönséges játékot űz vele. Messzi vonatok futnak ki belőlük egy másik térbe, egy másik korba, bizalmatlanságuk éppoly tervszerű, ahogyan az ágyban egymás mozdulatait lesték, keresik a másik természetességét, az együttlétük türelemmel kimunkált érvényességét. Mikor levonulnak, érzik, hogy kevesebbek, mint a házigazda. Nyomorúságuk, jókedvük, az egész ravaszul megszervezett kirándulás csődjé, hogy érzelmeiket képtelenek voltak el-sajátítani, csak hazudoztak, a másik vallomásaiban örökösen kételkedve, inkább hátrányokért, mint előnyökért esengtek.

Mátyásnak mondja magát egy idő után, de addig névtelenül beszél, most elegáns pincéröltönyben, lakkcipőben, a konyhai kötényt azonmód leveti, mihelyt a vendégek az étterembe lépnek. Kíheverhetetlen báb, de az azonosulás játékába belefeledkezve most főpincér. Az asztalukon gyertya ég, a kopottas székek is megszépültek, a szervírozás, a tálalás apró hiányosságait, az eddig tapasztaltakhoz képest, Mátyás heroikus erőfeszítései megengedhető figyelmetlenségének tudják be. Érkeznek az előételek, erdei gombával töltött sonkatekercesek enyhén csípős mártásban, egy csészényi erőleves bárányhúsból, aztán a köretek színenként különböző kavalkádja. Vörösbort isznak, beavatottak, ahogy megtisztulva félnek szinte egymásra nézni, szemtől szemben ülni, most mégis boldogok, egy láthatatlan szertartás részeseiként, akik megköstolhatják ezeket az ízeket, az ő ízlésükhöz, szokásaikhoz képest különlegeseket. A vadak húsa újra öszszehozza őket, a vendéglős csak másodpercekre van jelen, hajlékony és elegáns, a tányérok hamar eléjük meredő üressége valahogy mégis megtöri ezt a bensőségséget. Azt kellene mondania az asszonynak, hogy jó vele itt, de magához is idegen, képtelen átlátni ezen a lecsupaszított helyzeten, mindig valamit magyaráz, és fölöslegesen, az értelme hálóját egyre csak továbbszöve. Derék, derék, mondja az asszony, és sértődötten visszahátrál a semmiből előbukkanva, egy érzelmi hajtúkanyarba, ahol újra csak megkérdőjelezhet bizalmat, talányt.

Az éjszakai séta a hideg júniusi estén, amikor sehol semmi fény nem mutatkozik, csupán az ég koromsötétje és az erdő lombjainak rajzosabb feketesége metszi szét tudatukban a bejárható út tágasságát, s csak a lábuk beszélget az úttal, az útszéli vizes fűvel vagy a völgyben kanyargó patakon átvezető hidak pallójának tompa kongásával, semmi jót nem ígér a számukra. Az asszony a beszédesebb, kérdéseket vár folyton; a férfi kérdez, és elégedetlenül hallgatja a nő házasságának groteszk történetét. Meg sem érintik egymást, a nő rég elszokott attól, hogy kéz a kézben sétáljon valakivel, a férfi, két éve özvegy, egészen más méretű, másként mozgolódó ujjperceket szeretne csontos

tenyerében simogatni. Kitarító hallgatása, sután feltett kérdései egy idő után olyan érzést keltenek az asszonyban, mintha valamely gyóntató pap fülkéjében ülne, érdeklődést, együttérzést azonban semmiképpen nem kap az ő súlyát kiegyenlítőleg tartó túlsó sötétségből. Így azt gondolja, hogy egyedül van, egyedül hagyják megint választékosan kerekdedre préselt kis bűneivel, kis csalásaival, a láthatatlanságban bátrabban kimondott, szégyenérzetet sosem infiltráló ostoba kalandjaival.

A férfi csak egy üres kirakatot lát maga előtt, ahol a nő mindig kiállítási tárgy. Nézők nélkül fekszik az ágyon, különböző mozdulatokat végez, udvaroltat magának, és virágot szagol, új és újabb olcsó ruhákba bújik, a színekre figyel csak, amelyek előnyösnek tűnnek egy szőke, zöld szemű kirakati bábu számára. Nem érti, hogyan lehetséges ez, hogy egy tökéletesen idegen emberrel sétál az éjszakában, hova is köthetné ki a másik szavait és mondatait, az ő kikötőjében nincsenek ilyen hajók, efféle távolról érkezettek, a saját lényüket, életük apró tényeit fitogtatók. Még csak gondolni sem gondol arra, hogy valójában ítélkezzék felette. Minden egyes mondatát hüllőszemekkel figyel, kívárja, amíg a legmegfelelőbb helyzet adódik, de akkor már olyan súlyosan hallgat, hogy a nő önkítárulkozása ebben a koordinátatlan sötétségben minden átmenet nélkül a tenger mélyére süllyed, semmi kapaszkodót nem kínál, hogy a mohón kívánt ítélet, rosszallás, esetleges együttérzés a másikat valahova is szilárdan elhelyezze. A nő a sötétséget olyan valóságnak gondolja, ahol minden dolog a magában lakozó ismeretlenség sziluettje, egy tárgyak által telezsúfolt, de új és új lehetőségekkel szabadulást ígérő, a múltból kiszakadni akaró gondolatok együttese, ahol a hajók nem kikötni akarnak, hanem fölöslegesen terhüktől szabadulva cikáznak majd tovább, s a cél nem a cselekedetek elrendezésében nyilvánul meg, hanem az őt mindig megújító kíváncsiságban, hogy van még egy sziget, ahová silány élményeivel elhajózzék. A sötétségben is hiú, de ezt egyből ráterheli a néma férfiúra, mindenféle megnyilatkozását önzésnek, a saját élete dolgaiból való makacs, kitéphetetlen magányának véli, egy olyan tünetegyüttesnek, amellyel ellehetetleníti a jelent, márpedig az ő számára, aki élni akar, ez az est is és minden kicsinyke tünemény az ő életerejét hivatott bizonyítani. A férfi, amikor néha érteni véli a másikat, úgy tűnik, mintha megszólalna, de csupán mozgásával jelzi, hogy az út, amelyen ezen az estén haladnak, általa ellenőrzött kanyarulatok szerint módosul, egy-egy gyengéd érintéssel helyesbíti az irányt, amely, nem tudni persze, hogy érzelmi vagy csak gyakorlatias térnyerés, a nő azonban már vakon bízik benne, jólesően arra gondol, miért is nem csak a sötétben, a legteljesebb láthatatlanságban történik minden, ami őket összeköti és szétválasztja. A harmadik híd előtt óvatlanul a megáradt patak vizébe gázolnak bele, nem tudják pontosan, mennyi ideje mennek, mintha a kölcsönlakásban, ahol életüket egy pillanatra elválaszthatatlannak gondolták, most kibetűznék újra a kezdeti reménytelenséget. Nem kellene egymásnak, hasztalan minden ilyen, ezt feltérképező kísérlet. Kopár gyalogosok, akik lemondtak az úton való találkozás összes lehetőségéről. Visszafordulva a férfi mégis úgy érzi, ha a végtelenségig mennének, talán valahol adódna egy boldog pillanat, ahol a falra írt betűk kiolvashatók lennének a meredek függvény léha egyenesén, amely megszüli a viszonttalálkozást. Ennek hiányában az erdő már ismétlés, begyakorlott boldogtalanság, a nő profi ebben, a férfi pedig egy magából ki sosem bomló tévút mestere, amiről a hallgatása szól, olyan személy, aki nem képes arra, hogy felismerje, meddig is terjed önkényesen kimunkált boldogtalanságának birodalma.

Visszatérve csak egészen csekély fényt látnak a motel belsejéből kiragyogni, messziről még itatóspapírba ázottan tompa, közelebb érve az egész környék sokkal ismeretlenebb

annál, hogy józanul itt ismétlésről beszélhetnének. Mintha dolgaik háttere újra legyártódott volna, nekik kell lépésenként helytállniuk, visszaszerezni a késő délutáni történekek bizonyosságát.

A karscú pincér eltűnt, helyére lépett a nagy arcú, asztaluknál üldögélő Mikulás, aki újabban bontott palackjával immár teljességgel döntött az estét illetően, összességében elenyésző, ám a mai napra eső hányadában súlyos részt szeretne kihasítani az életükből. Bizonytalanságaikból, kettejük meghatározhatatlan kapcsolatából eredeztethetően hatalmas területeket engednek át a fogadósoknak, már eddig is csak gyengeségükkel próbálkoztak, most, az este csúcspontján, a szolidan megterített, nekik készített finomságok láttán, óhatatlanul belecsusszannak a Mikulás csapdjába, mint egy szülőcsatornába. A nő egy fél pohár bor után a savanyított gombákat kóstolgatja, érdeklődésének forróját a bíborlében úszó, kissé kocsonyás húsdarabkákat, apró gombatetemek felé fordul, mint kiderül, különféle erdei gyümölcsök levében megfőtt, saját fűszerezésű édesesség ez, amely a húsokat szerethetően fanyarrá, a gombákat a tengeri halak állagához teszi hasonlatossá, s az édes zaft csak tüzesebbé varázsolja az eredendően sóval, borsal, paprikával való pácolást. A Mikulás nem ad nevet az ételkülönösségeinek, a dicséreteket egykedvűen fogadja, ő csak a juhtúróból szel néha egy vékony szeletet, láthatóan az egyszerűbb borok zamatában és ennek az egész lényén láthatóan eluralkodó hatásában leli kedvét. A férfi örül, hogy társa végre felszabadul az ízek élvezetében, de leginkább az egész este várható lefolyását fontolgatja, hogyan is érhet mindez véget, amikor a házigazda az állapotára jellemző bizonytalanságában elindul a bárpult hűtőszekrénye felé, és valószínűtlenül kicsinyke tégelyekben különféle érlelésű erdei gyümölcsökből készült pálinkákat, fűszerezett nedűket kínál háromcentes poharakban. Most leginkább a nő nyílik meg, minden iránt érdeklődést mutat, és Mátyás visszafogottan mesél mindennapjairól, egész eddigi életéről. A férfi gyanakodásában is hálás, nem mondhatja el, hogy néhány hónapos kapcsolatuk tapasztalata szerint a Mikulás egyetlen este is közelebb férkőzött szerelme gondolatvilágához, mint ő azt valaha is remélhette. A félhomály természetessé varázsolja a nevetséges jelmezt, már nem is Mikulásnak tűnik, csak egy gondterhelt udvari bolondnak, aki az egész napos fárasztó hivatali szolgálata után most átbeszél a jelmezén, figuráját nem érzi megbonthatatatlannak, ugyanakkor kétségek merülnek fel benne arra nézvést, hogy egy ilyen asztali társalgást miként is lehet az egyre titkosabb receptekből készült remekművek bemutatása után, végleges elhatározással, a megfelelő keretek közé szorítani. Most mindenképpen a nő a meghatározó, elpárolgott minden gyanúja, bizalmatlansága, kérdései valódi érdeklődést mutatnak, bántóan élénkebb szellemiekben, mint a férfi, ahhoz képest, ahogy hozzá valaha is közeledett. Mindig az óvatosabb, a tartózkodóbb, a társalgást akár némaságával is uraló tulajdonába száll át a hideg gyöngy, a Mikulás rosszsallással nézi a nő térnyerését, tudja, hogy a férfiút kellene beszédessé tennie ahhoz, hogy az egész este a későbbi emlékezések számára az általa kitervelt forgatókönyv szerint maradjon fenn. Az ételek íze az asztal magasságában és a gondolatok a férfi fejében, amelyek ekként nem támasztanak különösebb igényt a maguk érvényesítésére, egy ideig párhuzamosan haladnak. A férfi meggyőződése, hogy az ízek a gondolatok, és amit elvárt ettől az estétől, a megismerés lehetőségeinek gazdag jelenetei, most lealacsonyodnak, nem válnak számára objektív kapaszkodókká, csupán helyi sajátosságok, amelyeket ugyan később majd át lehet értelmezni, de most csak a jelenből leszakadó beazonosíthatatlan gyűrődések.

Az apám Mikulás volt, mondja Mátyás, a beszélgetések egyik hallgatásokkal tarkított tévközében, és egészen véletlenül Mikulásként halt meg. A decemberi hidegben járta a főváros utcáit, szaloncukrot osztogatott, családokhoz járt el, egészében jól kerest vele. Bér-Mikulás volt persze, de ő igazi Mikulásnak érezte magát. Az, hogy mi igaz, mi nem, egy sajátos téveszme rögtönítélő bíróságára tartozik. A szerep persze egy hosszú folyamat jól olajozott működésének végterméke. Milyen szóval is illessük a társadalomban ekként megtúrt aberrációkat. Az apám természetesen nem volt Mikulás, villanyszerelő volt, nevetségesen másnapos minden megfogalmazás és értékítélet ezen a földön. Abban az órában azonban, amikor meghalt, teljességgel Mikulás volt, minden körülmény arra vallott, a ruhája, a zsákja, a szakállja, hogy ő a halála pillanatában Mikulásként tevékenykedett a Nagykörúton és a tudatában. Nem volt igazi Mikulás persze, és ezt nem elég többször is hangsúlyoznom, mert amikor fáradtan hazatért, akkor éppen minden mondatában ellene vallott ennek a szerepnek, bántotta a gyerekek érdekében eljátszott bohózat, amit sokan ellenségesen fogadtak, egyszóval gúnyt űztek belőle. De ha azt tekintjük, hogy minden ilyen, általam is hordott jelmez nélkül mindig benne él az ember egy vele nem azonosítható szerepben, akkor azt kell mondanom, hogy az apám egy tökéletes Mikulás volt, megerősítve annak a ténynek a valóságával, hogy mikulásruhában halt meg. Egy ilyesféle maszk mindig szabályosan megelőzi a személyiséget, hiszen előtte jár a tulajdon jelentésének, nem kiabálhatja mikulásjelmezben, hogy ő nem Mikulás, teszem azt fel, hogy ő igazából villanyszerelő. Amit azonban ekképpen magunkból formálunk, még ha oly kicsinyes is, mint egy mikulásszerep, az mértéktelen distanciákat teremt belül, nem mondjuk, hogy Mikulások vagyunk, de azt sem mondhatjuk a tudatunk színpadán, hogy villanyszerelők volnánk.

Mátyás csak néha iszik, de akkor hatalmas mennyiségű italt dönt le a torkán, majd újabb palackokat bont, a férfi alig érinti poharát, míg a nő néha tölt magának egy áfonyalikőrnek nevezett szirupból. A helyzet, amit megengednek maguknak, ismétlődően annyira komikus, hogy a nő, aki leginkább gerjeszti Mátyás mikulásságát, teljességgel hisz is benne, míg a férfi szüntelenül kibúvókat keresve árnyalja, és más összefüggéseket kínálva próbálja elterelni a házigazdát a ráöntött jelmeztől.

Az apámat egy Mikulás-temetőben hantolták el, mondja Mátyás. Lehetetlen már csak elgondolni és megközelíteni is egy ilyen temetőt. A buszon, amire Mikuláskor minden évben felülök, s amely egy vidéki kisvárosba visz, csupa Mikulás ül. Miközben tudom, hogy ezek egynapi Mikulások, tiszteletben kell tartanom, hogy ezen a napon egyáltalán nem úgy gondolják, hogy szerepet játszanának. Ők ezekben az órákban, amikor meglátogatják a temetőt, szintizsza Mikulások. Többek is annál, amit egész életükben elérhettek. Akár egy író, teszem fel, aki csak az íróasztala közelében író, másként nem akarja szövegszerűen átformálni a valóságot. A temető tele gipszmikulásokkal, egyenöntvények, és csak a számokkal és betűkkel jelölt sírhelyeknek hála, hogy apám sírját minden esetben megtalálom. Ha odamegyek, természetesen olcsó gipszfestéket viszek mindig magammal, és átfestem apám Mikulás-síremlékét, holott értelemszerűen tudom, hogy az apám nem volt Mikulás, egyszerű villanyszerelő volt, de ezek az utcára vitt maszkok zengzetessé tették az életét, ahogy megtévesztő minden, ami egy ilyen forgalmas nagyvárosban történik. Ha szabad volna azt mondanom, akkor a külsőségeket, amelyek egzisztenciálisan túlhordozzák a személyiséget, én mindenképpen betiltanám. Mivel igazából nincsenek Mikulások, csak szerepeket lehet eltemetni. Én azonban, apám emlékét ápolván, temetetlen Mikulás vagyok, amolyan alatomos Mikulás, aki mindig a látogatók hideg gyöngyére vadászik.

Az asszony álmosan felmegy a szobájába, a férfi még gondolkodva túri Mátyás beszédét. Kezében a borospohár, egészen lassan kortyolgatva, a nőre gondol, aki ott felejtette szemmértékét a megkopott házigazdán, a házigazdára, aki akár lopással is gyanúsítható ezen a hűvös estén.

Amikor hajnaltájban szörnyű zaj hallatszik az egészen keskeny folyosón, a férfi megnyitja szobája ajtaját, és elfutóban meglátja a fogadóst, aki az ajtó nyitását észlelve visszafordul. Egy falitükör nagyságú mikulásarc néz vissza a folyosó végéről, a felbomlás mimikáját parádéslovak vágójával tetézve, lángoló vörös arc, élénkebb, mint a ruhája, immár a temetők gipszöntvényének nyugvópontja nélkül.

A nő mellé visszafekve alvástól felpuhult keze hozzáér a másik testéhez, anélkül, hogy elmondaná az akaratát, úgy gondolja, hogy jól megválasztott menedék volt a szerelem, és a dolgok félreértése révén gondol először arra, egyedül van, és ennek az elviselése teszi őt majd dologivá, bizonyos értelemben Mikulássá. Az ébredés a lefekvéshez képest a legmagasabb rendű szellemi folyamat, visszaállítani a tények sodrásában elpusztult, külső és belső eróziók okozta felületeket. Még a női testbe való mámoros behatolás mozgólatai is inkább ennek a halasztásnak az álarcai; a szemtől szembe való tekintet halálos, de ugyanakkor a kinti patak örült morajlása magával viszi ezeket a pillanatokat, amelyek hiánya nélkül már nem is létezhetne.

Amikor beindítja a motort, és a reggeli rövid séta során a nő a kezében szorongatja a hatalmas lapuleveleket, amelyeket az első híd előtti párás, de erőteljes napsütésben mintegy virágcsokorként nyújtott át neki, maga sem tudja, hogy tétova közelítéseiben őt csak magányos Mikulásként szerető asszony ül mellette, s vezetése közben jobbra pillantva, immár az a képtelen gondolat ötlik fel benne, hogy szerepenként fogják eltemetni, minden megnyilvánulása majd külön sírgödröt kíván, és úgy lesz össze- és széttemetve, ahogyan élt. S bizonyára lesz egy olyan sírja is, amelyben ezzel a nővel s Mátyással, a Mikulással alusszák örökös álmukat.